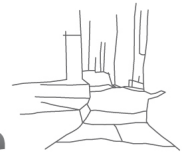

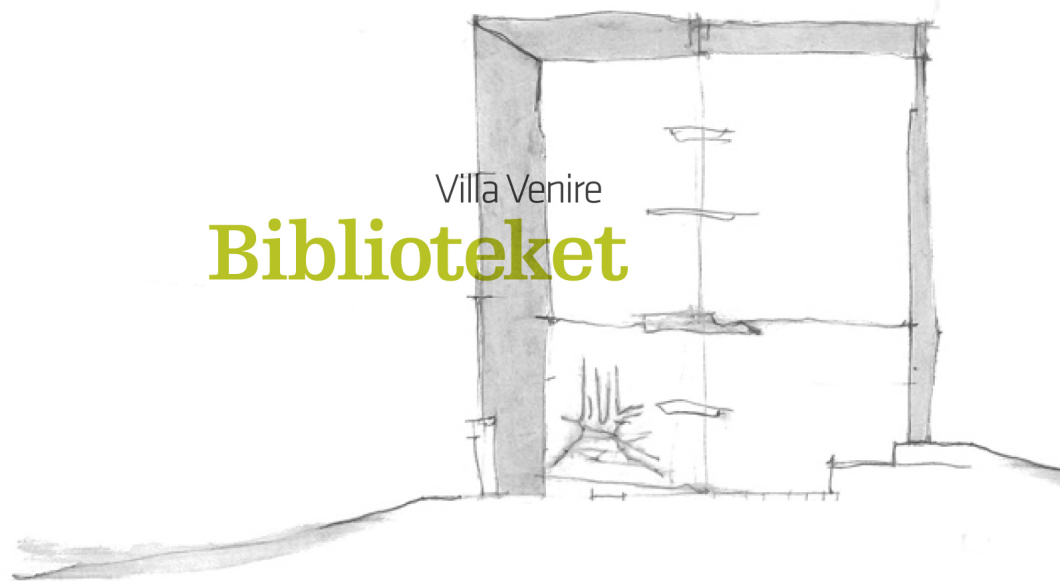
villa
Venire

Systemteorien møder anerkendelses- bestræbelsen

Af Klaus Bakdal, Villa Venire A/S - marts 2010

Villa Venire
Biblioteket

En teori inviteres til at møde en bestræbelse og i beskrivelse af mødet ligger guldet begravet! Artiklens forfatter sender læseren ud på jagt efter fællesnævneren mellem de to tilgange, Villa Venires virksomhed bekender sig til. Klaus er udviklingschef i Villa Venire.

Systemteorien fortæller os, at alle systemer er lukkede, og at ethvert system derfor i mødet med et andet system handler efter sin egen logik. Vi kan udvide denne betragtning ved at sige, at ethvert meningssystem principielt refererer til sig selv når det ytrer sig, eftersom det netop ytrer sig i henhold til egen logik.

Et meningssystem kan så til gengæld være alt der bærer en identitet; en celle, et individ, en gruppe, en organisation, en teori. Ethvert meningssystem refererer til sig selv! Det er en radikal påstand, men egentlig ikke specielt kontroversiel. Matematikken, sprogvidenskaben, kunsten og mange andre discipliner, har opdaget dette for længst.

Og vi ved det jo godt. Når vi erklærer den nye chef for en sær snegl, bærer han jo ikke sær snegl/dna i sine celler. Betegnelsen sær snegl/refererer til anderledesheden i vores mødet mellem den nye chef og hans forgænger, vores forventninger og forhåbninger, hans handlingers legitimitet i henhold til vore egne etiske udgangspunkter. Og så videre. Betegnelsen sær snegl/refererer til den der skaber betegnelsen, ikke til det betegnede (den ny chef).

I en vis forstand kan det hævdes, at det filosofiske anerkendelsesprojekt står overfor systemteoriens pointe om lukkede systemer. For hvordan kan vi stå med bestræbelsen om, at se den anden som en væsentlig anden (og altså ikke bare som en anden, hvilket er banalt), og samtidig være i aldeles selvreference?

*Det kan vi heller ikke, og her ligger både hunden og guldet begravet. Hunden er begravet dér hvor vi er blevet for dogmatiske med systemteorien, som om den var en lov. Idéen om selvreferencen giver os *anledning* til at opdage noget i vores relationer og i vores (selv)forståelser, men den er jo ikke derude, vel? Det er en idé, en forestilling, ét af mange forsøg på at skabe mening i galskaben. Oven i købet en god mening, eftersom det lader til at virke. Men vi er dog ikke mere lukkede, end at noget slipper ind og ud af systemet. At ting forandrer sig i ethvert meningssystem. Systemteorien er ikke blevet læst og udlagt aldeles ens over de mange år den har haft en identitet, så selve systemteorien er ikke mere et lukket system, end at den forandres.*

Lad os i stedet sige, at vi grundlæggende refererer til os selv – vi kan ikke andet – men selve dette behov for selvreference opstår i mødet med Det Andet. Referencen er bundet til mødet, for det er i mødet med Det Andet, at vi overhovedet har behov for at formulere noget om selv. Vi har behov for at holde på en identitetsfortælling om os selv, og derfor kalder vi chefen for sær snegl. Men det er os der siger det, ikke ham der er det! Og dermed er vi blevet lidt forandrede. Nu med sær snegl som chef, og hvad dertil hører. Det er netop at være åben, fordi vi ikke kan andet end at være i verden, med alt det der flyder gennem os af ilt, mad og sanseindtryk. Og nye chefer. Og lige dér ligger guldet begravet. Vi refererer til os selv som åbne systemer i konstante møder med Det Andet. Det bedste vi kan gøre for at stå kompetente i verden

er, at bestræbe os på at se Det Andet som noget væsentligt andet. Selvfølgelig, det er der alligevel. At forlade os på noget andet – så som aldeles at stole på egen logik i et lukket system – er at stikke os selv blår i øjnene. Det bliver man lukket af (modsat allerede at være det), og det fører i bedste fald til forfald (fordi systemet går i stå i en foranderlig verden), og i værste fald til fanatisme (fordi systemet forveksler egen logik med hele verdens logik).

Således kan systemteorien og anerkendelsesbestræbelsen mødes. Hvis systemteoriens pointe, om at systemer kun kan forandre sig gennem strukturelle koblinger, skulle holde i sin radikale form, ville teorien selv jo ikke kunne forandre noget som helst, med mindre vi selv koblede os strukturelt op på den. Tal lige om selvreference!!

Det er dog hverken idéen om selvreference, idéen om lukkede systemer eller idéen om anerkendelsesbestræbelsen, der er det interessante her. Det interessante er mødet. Selvreferencen bliver som tidligere nævnt aktuel i mødet med Det Andet. Anerkendelse handler om mødet med Den Anden. Mødet er fællesnævneren. Uanset forklaringsmodel, er det nødvendigvis i mødet med Det Andet, at vi forandrer os. Mødet kan tilskrives en skabende kraft, eller i al fald være kilde eller arnested for skabelse og forandring. Dét kan ikke foruddiskonteres. Hvad der sker når vi møder Det Andet, er principielt ikke til at forudse.